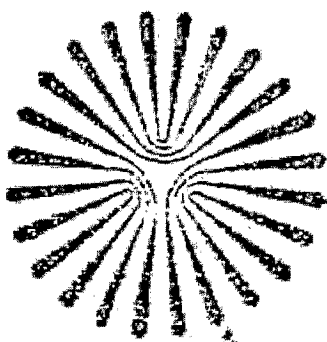

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور - کتابخانه مرکزی	
پشتی تهریات	
شماره ثبت	ρ
شماره قفسه	۸۵
شماره رتبه	۸۴۲۲۴

دانشگاه پیام نور
تهران

دانشکده علوم انسانی

گروه زبانشناسی

عنوان پایان نامه

بررسی کاربرد سبک های گفتاری زبان فارسی در مکالمات اداری بر اساس
متغیرهای جنسیت و سن در چارچوب زبانشناسی اجتماعی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبانشناسی همگانی

مؤلف

فربیا عدمی

استاد راهنما

دکتر یدالله پرمون

ماه و سال انتشار

شهریور ماه ۱۳۸۳

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۱۹۱

۹۵۶۳۳

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

گروه زبانشناسی

عنوان پایان نامه

**بررسی کاربرد سبک های گفتاری زبان فارسی در مکالمات اداری بر اساس
متغیرهای جنسیت و سن در چارچوب زبانشناسی اجتماعی**

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته زبانشناسی همگانی

مؤلف

فریبا عدمی

استاد راهنما

دکتر یدالله پرمون

استاد مشاور

دکتر شهین نعمت زاده

ماه و سال انتشار

شهریور ماه ۱۳۸۳

تصویب نامه

پایان نامه تحت عنوان :

بررسی کاربرد سبک های گفتار فارسی در مکالمات اداری بر اساس متغیر های جنسیت و سن

تاریخ دفاع : ۸۳/۷/۸ نمره : ۱۸/۵ درجه ارزشیابی: عالی

اعضای هیات داوران :

نام و نام خانوادگی	هیات داوران	مرتبه علمی	امضا
آقای دکتر پرمون	استاد راهنما	استاد یار	
خانم دکتر نعمت زاده	استاد مشاور	استاد یار	
آقای دکتر افخمی	استاد داور	استاد	
خانم دکتر روشن	نماینده محترم گروه	استاد یار	

تقدیر و تشکر

سپاس خداوندی را که با عظمت مطلقه خویش بندگان را از نعمت‌های بی‌پایان خود بهره‌مند می‌گرداند. پروردگاری که از این دریای معرفت، گوهر دانش را نصیب جستجوگران می‌کند.

اکنون که با یاری خداوند رحیم این پایان نامه به اتمام رسیده است بر خود واجب می‌دانم از کلیه کسانی که به نحوی در تهیه و تدوین آن این حقیر را یاری کرده‌اند سپاسگزاری کنم. به خصوص از استاد ارجمند جناب آقای دکتر پرمون و استاد محترم سرکار خانم دکتر نعمت زاده و جناب آقای فلاح، که با راهنمایی‌های با ارزش خود موجبات تنظیم این پایان نامه را فراهم نموده‌اند.

فهرست مطالب

صفحه	فصل اول : کلیات
۲	۱-۱- مقدمه
۴	۲-۱- بیان مسئله و اهمیت تحقیق
۴	۳-۱- پرسش های تحقیق
۵	۴-۱- فرضیه های تحقیق
۵	۵-۱- نحوه جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها و روش تحقیق
۵	۶-۱- قلمرو تحقیق
۵	۷-۱- محدودیت تحقیق
	فصل دوم : مبانی نظری تحقیق
۸	۱-۲- زبان و اجتماع
۸	۲-۲- پژوهش میدانی لباوی
	۳-۲- مفاهیم بنیادی :
۱۳	۱-۳-۲- سبک گفتاری
۱۴	۲-۳-۲- جنسیت
۱۶	۳-۳-۲- سین
۱۷	۴-۳-۲- گوناگونی زبانی
	فصل سوم : پیشینه تحقیق:
۲۰	۱-۳- تاثیر جنسیت بر روی تفاوت های گفتاری میان مردان و زنان
	۲-۳- محققین خارجی :
۲۰	۱-۲-۳- هاس (۱۹۴۴)
۲۰	۲-۲-۳- فلنری (۱۹۴۶)

صفحه

۲۱	۳-۲-۳- سپیر (۱۹۶۱)
۲۱	۳-۲-۴- یسپرسن (۱۹۶۴)
۲۲	۳-۲-۵- لیکاف (۱۹۷۵)
۲۳	۳-۲-۶- براون (۱۹۸۰)
۲۴	۳-۲-۷- ترادگیل (۱۹۸۳)
۲۵	۳-۲-۸- تانازولاس (۱۹۹۹)

محققین ایرانی :

۲۶	۳-۲-۹- مدرسی (۱۳۶۸)
۲۶	۳-۲-۱۰- عاملی موسوی (۱۳۶۸)
۲۷	۳-۲-۱۱- نوشین فر (۱۳۷۴)
۲۸	۳-۲-۱۲- عسگری (۱۳۷۵)
۲۸	۳-۲-۱۳- جهانگیری (۱۳۷۸)
۲۹	۳-۲-۱۴- جان نژاد (۱۳۸۰)
۲۹	۳-۲-۱۵- توکلی (۱۳۸۰)

فصل چهارم : روش شناسی:

۳۱	۴-۱- مقدمه
۳۱	۴-۲- اهمیت ارتباطات گفتاری در اداره ها و سازمان ها
	۴-۳- تعریف برخی مفاهیم:
۳۱	۴-۳-۱- کارمند
۳۲	۴-۳-۲- ارباب رجوع
۳۲	۴-۳-۳- سبک گفتار اداری
	۴-۴- موقعیت ها:
۳۳	۴-۴-۱- موقعیت های مربوط به زنان

صفحه

۳۳	۲-۴-۴- موقعیت های مربوط به مردان
۳۵	۵-۴- روش های انجام تحقیق
۳۵	۶-۴- تهیه و تدوین پرسشنامه
۳۵	۷-۴- حجم نمونه و جامعه آماری
۳۷	۸-۴- نمونه ای از پرسشنامه های تدوین شده
۳۹	۱-۸-۴- پرسشنامه مربوط به مردان
۴۳	۲-۸-۴- پرسشنامه مربوط به زنان

فصل پنجم : تجزیه و تحلیل داده ها :

۴۹	۱-۵- مقدمه
۵۰	۲-۵- تقسیم بندی گزینه های پرسشنامه براساس سبک های گفتاری
۵۲	۳-۵- نتایج حاصله از پاسخگوئی به پرسشنامه مربوط به زنان
۵۶	۴-۵- نتایج حاصله از پاسخگوئی به پرسشنامه مربوط به مردان
۶۱	۵-۵- تجزیه و تحلیل آماری فرضیه ها:
۶۱	۱-۵-۵- فرضیه اول :
۶۴	۲-۵-۵- فرضیه دوم :
۶۷	۳-۵-۵- فرضیه سوم :
۷۱	۴-۵-۵- فرضیه چهارم :
۷۳	۵-۵-۵- فرضیه پنجم :
۷۵	۶-۵-۵- فرضیه ششم :

پنج

صفحه

۸۰

۸۱

۸۲

۸۴

۸۷

۸۸

فصل ششم: نتیجه گیری

۶-۱- مقدمه

۶-۲- دستاوردها

۶-۳- پیشنهادها

کتاب نامه

منابع رایانه‌ای

منابع دیگر

فهرست جداول

صفحه

۹	جدول ۱-۲
۱۰	جدول ۲-۲
۱۱	جدول ۳-۲
۲۴	جدول ۱-۳
۲۴	جدول ۲-۳
۳۴	جدول ۱-۴
۵۰	جدول ۱-۵
۵۲	جدول ۲-۵
۵۷	جدول ۳-۵
۶۲	جدول ۴-۵
۶۴	جدول ۵-۵
۶۷	جدول ۱-۶-۵
۶۹	جدول ۲-۶-۵
۷۱	جدول ۷-۵
۷۳	جدول ۸-۵
۷۶	جدول ۹-۵

نام خانوادگی دانشجو: عدمی
نام: فریبا
عنوان پایان نامه: بررسی کاربرد سبک های گفتاری زبان فارسی در مکالمات اداری بر اساس متغیرهای جنسیت و سن در چارچوب زبان‌شناسی اجتماعی

استاد راهنما: دکتر یدالله پرمون

استاد مشاور: دکتر شهین نعمت زاده

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته: زبان‌شناسی
گرایش: همگانی

دانشگاه: پیام نور دانشکده: علوم انسانی تاریخ فارغ التحصیلی:
تعداد صفحه: ۸۸ صفحه

کلید واژه ها: سبک گفتاری-جنسیت-سن-گوناگونی زبانی -
زبان‌شناسی اجتماعی
چکیده:

در جامعه فارسی زبان بررسی فرهنگ اداری ایرانی از جمله موضوعاتی است که تاکنون از جنبه های مختلف بدان نپرداخته اند. این تحقیق به قصد تبیین رابطه بین متغیرهای غیر زبانی جنسیت و سن با کاربرد زبان فارسی در مکالمات اداری در چارچوب زبان‌شناسی اجتماعی ارائه گردیده است.

مبانی نظری تحقیق بر اساس برخی از پژوهشهای ویلیام لباو بوده و با استفاده از روشهای آماری من ویتنی و کلموگروف به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شد که شامل کارکنان حوزه معاونت دانشجویی وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری مستقر در شهر تهران بود. برای انجام این کار با تهیه پرسشنامه براساس دو پارامتر جنسیت و سن موقعیت های مختلف برخورد کارمند با ارباب رجوع و کارمند با کارمند بررسی

شده است. در نهایت دو نتیجه حاصل گردید: الف- زنان کارمند در مقایسه با مردان کارمند در برخورد با ارباب رجوع از سبک مؤدبانه تری استفاده می کنند. ب- کاربرد سبک مؤدبانه توسط کارمند با سن ارباب رجوع رابطه مستقیم و باجنسیت ارباب رجوع رابطه معکوس دارد.

فصل اول : کلیات

۱-۱- مقدمه

۱-۲- بیان مسئله و اهمیت تحقیق

۱-۳- پرسش های تحقیق

۱-۴- فرضیه های تحقیق

۱-۵- نحوه جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها و روش تحقیق

۱-۶- محدودیتهای تحقیق

فصل اول

۱-۱- مقدمه:

یکی از مهمترین ویژگیهای انسان زندگی کردن به صورت اجتماعی می باشد که برای تداوم آن به وسیله ای ارتباطی نیاز دارد. در جوامع انسانی زبان این نقش را به عهده دارد و برقراری ارتباط را در سطوح مختلف امکان پذیر می سازد.

« زبان از یک سو بر پایه توانایی انسان در امر ایجاد ارتباط و از سوی دیگر محصول مجموعه ای از قرار دادهای^۱ ضروری است که یک گروه اجتماعی پذیرفته اند. در واقع، همین قراردادهای زبانی است که به سخنگویان امکان می دهد توانایی مذکور را به کار ببندند. بنابراین، همه سخنگویان یک جامعه زبانی، زبان خاصی را به طور مشترک دارا هستند که بر پایه آن با یکدیگر سخن می گویند. (لاینز، ۱۹۶۸، ص ۵۱)

«زبان به عنوان مهمترین خصیصه نوع انسان دارای ساختی نظام مند است که نقش های مهمی را در تعاملات فردی و اجتماعی ما ایفا می کند. مهمترین این نقشها «نقش ارتباطی»^۲ است. با این حال زبان به عنوان نظامی یکپارچه، خود تنوعاتی دارد که شامل گونه های فردی، اجتماعی و جغرافیایی، و همچنین سبک، سیاق و رسانه های مختلف می شود. هر زبان از ساخت های درونی شامل ساخت آوایی، صرفی، نحوی، معنایی و گفتمانی تشکیل شده که مجموعاً «توانش زبانی»^۳ اهل زبان را تشکیل می دهند.

با وجود این برای برقراری ارتباط زبانی، هر شخص باید اصول و قواعد کاربرد شناختی زبان شامل اصول استفاده مناسب از عناصر زبانی در موقعیتهای اجتماعی مربوط، قواعد غیر کلامی مؤثر بر ارتباط زبانی و عناصر فرازبانی حاکم بر گفتار را رعایت کند.» (زندى، ۱۳۸۱، ص ۴۲)

«زبانشناسی اجتماعی»^۴ شاخه علمی تازه ای است که این علم زبان را در ارتباط با جامعه مطالعه می کند.

معمولاً عوامل غیر زبانی مانند منطقه جغرافیایی، سن، جنسیت، میزان تحصیلات، طبقه اجتماعی و ... باعث بوجود آمدن تنوعات زبانی می شوند. در ساده ترین شکل، گفتار با مبادله پیام میان دو سخنگوی برقرار کننده ارتباط بوجود می آید و از این راه انسان توانسته است اطلاعات، مهارتها و دانش خویش را از نسلی به نسل دیگر انتقال دهد.

1-Convention

2-Communicative function

3-Linguistic compitance

4-Sociolinguistics

درواقع وقتی که گفته دیگران را می شنویم کلمات موجود در گفتار را بازنشاسی می کنیم . گفتار از واحدهای صوتی ساخته شده، اما گویشوران قادراند با تغییر لحن کلام و با حرکت های سرو دست ، هیجانات و احساسات را به گفتار اضافه کنند . پس در هر زبانی شیوه بیان و گفتار به همراه حرکت های فیزیکی است که این کار برای تفهیم بهتر پیام انجام می گیرد. « در هر رویداد گفتاری قواعد و قراردادهایی حاکم است که ارتباط تنگاتنگی با قراردادهای اجتماعی - فرهنگی قوم مربوطه دارد. کردارهای زبانی هر رویداد ، آرایش این کردارها، انتظارات و پیش فرضهای شرکت کننده در رویداد در چارچوب یک رویداد گفتاری تعیین و مشروعیت می یابد. » (لطفی پور ساعدی، ۱۳۷۳)

سخنگوی یک زبان باید از چگونه دانشی بهره مند باشد تا بتواند بطور مؤثر در موقعیت های مختلف اجتماعی با دیگران ارتباط برقرار کند. این دانش بنا براین باید تعیین کننده رفتار اجتماعی زبان شامل مقولات محیطی مانند رابطه سخنگو شنونده و تاثیر زمان و مکان و مانند اینهاست در برگیرد . (جهانگیری ، ۱۳۷۰ ، ص ۲۶۵- ص ۲۶۶)

زبان یکی از عنصرهای اصلی زندگی ما را تشکیل می دهد. با زبان می توانیم با دیگران ارتباط برقرار کنیم و یا به فعالیت های آموزشی بپردازیم . به واسطه زبان نظریات خویش را در امور زندگی خود ابراز داشته و علائق و احساسات خود را بیان می کنیم و از این طریق با فرهنگ خود ارتباط برقرار می کنیم .

عموما در حیطه کار کردی زبان دورویکرد وجود دارد :

۱- دیدگاه انتقالی

۲- دیدگاه تعاملی

دیدگاه انتقالی : طرفداران این رویکرد برای زبان در جامعه عملکرد محدودی قائل هستند . مثلا اگر چه آنها زبان را دارای کارکرد ارتباطی می دانند ، با این حال عموما بر این عقیده هستند که منظور افراد از به کارگیری زبان ، پیام دهی و انتقال اطلاعات است . این دسته از متفکرین منظور انسان از ارتباط اجتماعی و کارکرد زبان را در انتقال حقایق و اطلاعات از پیش تعیین شده خلاصه می کنند .

طرفداران این دیدگاه عنوان می کنند که اگر انسانها در فرهنگ های گوناگون موفق به انتقال مراسم اجتماعی ، دانش ، تشریفات مذهبی خود به نسل های بعدی شوند ، این امر به واسطه زبان ممکن شده است . یعنی با توسل به زبانی که قادر به انتقال حقایق و اطلاعات و دانش بوده است . البته اعتقاد براین است که با اختراع زبان نوشتاری انجام فعالیتهای علمی و ادبی برای بشر ممکن گشت . زیرا انتقال اطلاعات از گذشتگان به نسلهای بعدی از این طریق میسر گردید. طرفداران این رویکرد ضمن توجه به جملاتی که دارای تفسیر های گوناگون هستند ، اهمیت این امر را یاد آور می شوند که گیرنده پیام می بایست خبر و اطلاعات را در جزئیات صحیح دریافت نماید ، مانند دانشمندی که مراحل یک آزمایش را به دقت طی می نماید . در هر یک از موارد مزبور چنانچه پیام به دقت و به طور صحیح درک نشود مشکل آفرین و چه بسا فاجعه آور خواهد بود .

دیدگاه تعاملی :

در حالی که برخی از اندیشمندان برای زبان عملکردی در راستای ارسال پیام قائل هستند، عده ای دیگر قرائت دیگری از کارکرد زبان دارند و عملکرد آن را بیشتر برقراری و حفظ ارتباط اجتماعی می دانند . پژوهشگرانی که به ویژه مکالمه و محاوره ما بین افراد را مورد مطالعه قرار می دهند روی ارتباط اجتماعی انگشت می گذارند. این دسته از صاحب نظران اشاره به آن دارند که بخش اعظم تعامل روزمره انسان را روابط اجتماعی و شخصی تشکیل می دهد و خصلت اطلاعات دهی زبان در درجه دوم قرار می گیرد . امروزه برپایه نظریه های زبانشناسی و روش های بررسی علمی زبان ، باور بر این است که زبان به مانند دیگر مظاهر مادی در بستر جامعه ماهیتی پویا و مستقل و پیوسته در حال تغییر و تحول دارد . گونه معیار ، گونه ای معتبر از زبان است که به صورت اخص برای ایفای نقش های گوناگون به کار می رود . بی راه نخواهد بود اگر معتقد باشیم گونه معیار به دلیل کاربرد بیشتر در مقاصد و سطح های گوناگون در معرض تحول و دگرگونی است . (روزنامه همشهری ، ۱۴ مهر ۱۳۸۳ ، شماره ۳۱۸۷ ، گروه اندیشه) با تمام مواردی که به طور اختصار عنوان شد ، آنچه که به عنوان توصیف عناوین مربوط به این پژوهش قابل ذکر و بررسی می باشد به شرح ذیل بیان می گردد :

۱-۲- بیان مسئله و اهمیت تحقیق :

هنگامی که جوامع زبانی مختلف را بررسی می کنیم متوجه می شویم که گفتار زنان از گفتار مردان کم و بیش متفاوت می باشد که این اختلافات ممکن است در سطوح مختلفی همچون صرف ، آوا ، نحو و واژگان باشد . عوامل غیر زبانی مختلفی در ایجاد تفاوت میان گفتار زنان و مردان وجود دارد . با توجه به تحقیقات پژوهشگرانی که در فصل های بعدی به آن می پردازیم ، این مسئله که زنان تمایل بیشتری به استفاده از واژگان مؤدبانه دارند مطرح می شود . در جامعه فارسی زبان بررسی فرهنگ اداری ایرانی از جمله موضوعاتی است که تاکنون از جنبه های مختلف بدان نپرداخته اند . به همین دلیل جای پژوهشی علمی در زمینه مکالمات اداری در چارچوب زبانشناسی می تواند به گونه ای مطلوب این خلاء توصیفی ، نظری و کاربردی را ترمیم نماید . از جنبه توصیفی ، بخش مورد نظر گستره ای شایان توجه از کاربرد زبان فارسی را تشکیل می دهد که تاکنون بدان نپرداخته اند . بدیهی است توصیف این گستره ، ماده زبانی با اهمیتی را برای مطالعات علمی به ارمغان خواهد آورد . از جنبه نظری ، حاصل این پژوهش می تواند ادعاهای نظری پیشینیان را مورد بررسی قرار داده و دیدگاهها و نظرات اندیشمندان مختلف را مورد ارزیابی قرار دهد . از جنبه کاربردی ، حاصل این تحقیق می تواند در اختیار صاحب نظران و برنامه ریزان زیربسط قرار گیرد تا از آن به بهترین وجه جهت تربیت و هدایت نیروی اداری کار آمد استفاده شود . پیشنهاد عنوان شده در پژوهش حاضر به قصد تبیین رابطه بین متغیرهای غیر زبانی جنسیت و سن با کاربرد زبان فارسی در مکالمات اداری ارائه گردیده است .

۱-۳- پرسش های تحقیق :

آنچه که به عنوان پرسش های مطرح شده در ارتباط با این پژوهش می تواند بیان گردد به شرح ذیل می باشد :

۱) آیا بین جنسیت کارمندان و سبکی که در مکالمات اداری به کار می برند ، رابطه ای وجود دارد ؟

- ۲) آیا بین سن کارمندان و سبکی که در مکالمات اداری به کار می‌برند، رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۳) آیا بین جنسیت ارباب رجوع و سبکی که کارمند برای مکالمه با وی به کار می‌گیرد، رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۴) آیا بین سن ارباب رجوع و سبکی که کارمند برای مکالمه با وی به کار می‌گیرد، رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۵) آیا بین رتبه و پست سازمانی کارمندان با سبکی که در مکالمات اداری به کار می‌برند، رابطه‌ای وجود دارد؟

۱-۴- فرضیه‌های تحقیق:

فرضیه‌های تحقیق عبارتند از:

فرضیه اول: زنان کارمند در مقایسه با مردان کارمند در برخورد با ارباب رجوع از سبک مؤدبانه‌تری استفاده می‌کنند.

فرضیه دوم: کاربرد سبک مؤدبانه توسط کارمند با سن ارباب رجوع رابطه مستقیم دارد.

فرضیه سوم: کاربرد سبک مؤدبانه توسط کارمند با جنسیت ارباب رجوع رابطه معکوس دارد.

فرضیه چهارم: کاربرد سبک مؤدبانه توسط کارمند در برخورد با کارمند با رتبه اداری وی رابطه مستقیم دارد.

فرضیه پنجم: کاربرد سبک مؤدبانه بین کارمندان غیر همجنس بارزتر از کاربرد آن بین کارمندان همجنس می‌باشد.

فرضیه ششم: کاربرد سبک مؤدبانه بین کارمندان غیر هم سن بارزتر از کاربرد آن بین کارمندان هم سن می‌باشد.

۱-۵- نحوه جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و روش تحقیق:

تحقیق حاضر مطالعه‌ای کتابخانه‌ای و میدانی است که با تهیه پرسشنامه در حوزه زبانشناسی اجتماعی به بررسی کاربرد سبک مورد استفاده در مکالمات اداری می‌پردازد که در آن دو متغیر جنسیت و سن به عنوان دو عامل تأثیر گذار بررسی می‌شود. بدین منظور جامعه آماری انتخاب شده از میان کارمندان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مستقر در حوزه معاونت دانشجویی انتخاب شده‌اند. انتخاب از هر جنس تعداد ۴۰ نفر بوده و با تهیه پرسشنامه مربوطه و با در اختیار قرار دادن پرسشنامه مذکور، مراحل طی شده به تفصیل بیان می‌گردد.

۱-۶- قلمرو تحقیق:

۱) با توجه به بررسی‌های انجام شده در زمینه تأثیر جنسیت و سن در تفاوت گفتاری میان زنان و مردان، تحقیق حاضر برای بررسی تأثیر دو متغیر مذکور در بالا و تأثیر آنها در مکالمات اداری انجام شده است. در

این پژوهش از میان کارکنان زن و مرد هر کدام به تعداد ۴۰ نفر انتخاب شده‌اند.

۲) کلیه کارمندان اداره‌های دیگر به جز معاونت دانشجویی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مستقر در شهر تهران در این آزمودنی حذف شده‌اند.

به لحاظ گستره علم زبانشناسی مبحث این پژوهش در چارچوب علم جامعه‌شناسی زبان قرار گرفته و به طور ویژه به کاربرد سبک مؤدبانه در مکالمات اداری پرداخته است.

۱-۷- محدودیت های تحقیق :

یکی از محدودیت هایی که در این پژوهش وجود داشت پاسخگوئی به سؤالات پرسشنامه بود از آنجائیکه برای جمع آوری اطلاعات در این تحقیق دو نوع پرسشنامه بسته تهیه و تنظیم شده بود حدود هشت نفر از کارمندان از پاسخگوئی به سؤالات خودداری نمودند و به همین دلیل این تعداد از پرسشنامه کنار گذاشته شد. همچنین تعداد افراد انتخاب شده در حجم نمونه همه دارای مدرک تحصیلی دانشگاهی نبوده و از نظر پست و رتبه سازمانی همه در سطوح انتخاب شده قرار نگرفتند. به همین دلیل نتایج بدست آمده با آنچه که قبلا پیش بینی شده یکی نبود.

فصل دوم

« مبانی نظری تحقیق »

۱-۲- زبان و اجتماع

۲-۲- پژوهش میدانی لباوی

۲-۳- مفاهیم بنیادی:

۲-۳-۱- سبک گفتاری

۲-۳-۲- جنسیت

۲-۳-۳- سن

۲-۳-۴- گوناگونی زبانی

۱-۲- زبان و اجتماع:

زبان پدیدهٔ یکپارچه و یکدست نمی باشد و نمی توان زبانی را پیدا کرد که در آن گوناگونی وجود نداشته باشد. میزان نسبی این گوناگونی در جوامع زبانی مختلف، با یکدیگر متفاوت می باشد.

«هر زبان دارای گونه های فردی، محلی و اجتماعی متفاوتی است که به وسیله افراد و گروه های اجتماعی گوناگون در مناطق جغرافیائی مختلف و در موقعیت های اجتماعی متفاوت به کار گرفته می شوند. بنابراین، رفتار زبانی گویندگان یک زبان به لحاظ ویژگی های فردی و گروهی با یکدیگر متفاوت است. در گفتار یک گوینده واحد نیز بر حسب موقعیت اجتماعی ارتباط، تنوعات و تفاوت هایی وجود دارد، همچنین یک گوینده واحد ممکن است در یک موقعیت اجتماعی ثابت، مفهومی معین را به بیش از یک صورت بیان کند و حتی در مواردی که کلیه عوامل اجتماعی و فردی ثابت باشند و یک گوینده واحد، جملهٔ واحدی را در یک موقعیت اجتماعی ثابت بیش از یکبار ادا کند، ممکن است باز هم تفاوت های جزئی در گفتار او وجود داشته باشد.» (مدرسی، ۱۳۶۸، ص ۱۲۹- ص ۱۳۰)

زبان نقش مهمی در امر ارتباط دارد و از طریق ارتباط همکاری اجتماعی برقرار می شود. "در کودک انسان رفتار غیرکلامی مؤثر در ارتباط زبانی، در کنار کسب مهارت های کلامی تحقق می پذیرد." (حسینی ابریشمی، ۱۳۷۰، ص ۵۱) در جوامع مختلف اهمیت به زبان، به عنوان یک ابزار ارتباطی برای نوع بشر مفید می باشد. انتقال یک تجربه به شخص دیگر، یا مراودات دوستی بین افراد به چگونگی انتقال از طریق زبان وابسته می باشد. لذا کلیه سیستم های اجتماعی بر اساس روابط بنیادی در سطوح مختلف در بین افراد یک جامعه بنا می شود. چگونگی استفاده از زبان در اجتماع یک مهارت به حساب می آید و کسانی می توانند موفق شوند که بتوانند بخوبی کاربرد آن را آموخته باشند.

۲-۲- پژوهش میدانی لباوی:

در دهه ۱۹۶۰، با تحقیقات انجام شده از سوی ویلیام لباو، بحث جامعه شناسی زبان در ایالات متحده آمریکا مطرح شد و بعد از آن زبان شناسان دیگر این شاخه بین رشته ای را در کشورهای مختلف گسترش دادند.

پژوهش های لباو در جزیره ای واقع در شهر نیویورک به نام مارتازوین یارد صورت گرفت. در این پژوهش لباو با استفاده از شیوه های آماری و اندازه گیری کمی گوناگونی زبانی را مورد بررسی قرار داد و رابطه میان متغیرهای زبانی و اجتماعی را بیان نمود و در کنار این تحقیقات، جنبه های دیگری از زبان مانند عوامل اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تاریخی مورد بررسی قرار گرفت. «در حال حاضر برای بررسی زبان در بافت اجتماعی نمی توان فقط از یک بعد به آن نگاه کرد بلکه می بایست ارتباط زبان با عوامل مختلف را مورد توجه قرار داد.» (مدرسی، ۱۳۶۸، ص ۱۳- ص ۱۴)

۱- Marthasvineyard، نام جزیره ای کوچک در اقیانوس اطلس می باشد که در فاصله چند مایلی از ایالات ماساچوست قرار